

Eigenlijk heel gemoedelijke jongens

Zilverrug als leider

Op het eerste gezicht zou je het niet denken, maar gorilla's zijn vriendelijke, bijna verlegen dieren. Ze leven in harengroepen waarin een volwassen man de leider is. Volwassen gorillamannen worden 'zilverrug' genoemd. In een groep draait alles om de leider. Hij bepaalt de route die ze met z'n allen door het oerwoud volgen en hij beslist waar en wanneer de groep stopt om te rusten. De leider is echter vooral een diplomaat: hij sust ruzies tussen de vrouwen en kan goed omgaan met de generatieconflicten van z'n opgroeiende kinderen. Soms wordt hij door een volwassen zoon geassisteerd.

Stoer doen

Verschillende gorillagroepen blijven in het algemeen uit elkaars buurt. Als ze elkaar toch ontmoeten, dan laten de zilverruggen zien hoe sterk ze zijn. Niet door elkaar aan te vallen, maar door uitgebreid te imponeren: met de lippen op elkaar geperst lopen ze met brede schouders en stijve armen rond, slaan met de handen op de grond, geven een borststreek of rennen in een schijn-aanval op de opponent af, terwijl ze onderweg nog wat struiken en planten uit de grond rukken

en in de lucht gooien. In de meeste gevallen volstaat deze bluff en vindt er geen gevecht plaats.

Relaxed...

Gorilla's leiden een zorgeloos leventje. Ze hebben geen natuurlijke vijanden en in het woud vinden ze voedsel in overvloed. Ze eten vrijwel alles wat groen is. Vruchten lusten ze ook graag, maar die groeien meestal hoog in de bomen en gorilla's zijn niet van die klimmers. Volwassen gorilla's zijn bovendien al vlug te zwaar voor de takken waar vruchten aan groeien.

Al met al legt een gorillagroep maar enkele honderden meters op een dag af, op z'n hoogst een kilometer. In het begin van de middag houden ze uitgebreid siësta. Terwijl de jongere gorilla's wat met elkaar spelen, rusten de volwassen dieren. Of ze onderhouden sociale contacten, bijvoorbeeld door elkaar te vlooien. Op het sein van de zilverrug gaan ze daarna weer verder. Bij het invallen van de schemering bouwt ieder van takken en bladeren een eenvoudig nest. Jongere dieren slapen 's nachts bij hun moeder.

gorilla's leiden een zorgeloos leventje

Mit Ruhe und Gemütlichkeit

Kaum zu glauben: Gorillas sind in Wirklichkeit sehr freundliche, geradezu verlegene Tiere. Sie leben in Haremsgruppen, die von einem erwachsenen Männchen geführt werden. Erwachsene Gorillamännchen nennt man "Silberrücken". Alles dreht sich in der Gruppe um den Chef. Er bestimmt, auf welchen Wegen die Gruppe durch den Urwald zieht und wann und wo sie rastet. Der Chef macht aber nichts mit Gewalt, sondern alles auf diplomatischem Weg. Er schlichtet Streitereien zwischen den Weibchen und löst in aller Ruhe Generationskonflikte mit heranwachsenden Jugendlichen. Manchmal steht ihm ein erwachsener Sohn zur Seite.

Angebot

Gorillagruppen gehen einander meist aus dem Weg. Treffen sie sich doch, dann lassen die Silberrücken ihre Muskeln spielen. Sie greifen einander nicht an, sondern ziehen eine "Show" ab (Imponierverhalten): Sie schlagen mit den Fäusten auf den Boden, laufen mit geschwellter Brust, steifen Armen und zusammengepressten Lippen herum, trommeln sich auf die Brust oder rennen im Scheinangriff Richtung Gegner, wobei sie unterwegs noch Pflanzen und Sträucher aus dem Boden reißen und damit um sich werfen. Meist bleibt es bei dieser Theatervorstellung und wird nicht gekämpft.

Immer mit der Ruhe

Gorillas leben ohne Sorgen. Sie haben keine natürlichen Feinde, und Futter finden sie im Urwald überall. Sie fressen fast alles, was grün ist. Früchte schmecken ihnen zwar auch gut, aber dafür müssten sie hoch in die Bäume klettern, was Gorillas nicht liegt. Erwachsene Gorillas sind ausserdem meist zu schwer gerade für jene Äste, die Früchte tragen.

Pro Tag legt eine Gorillagruppe insgesamt nicht mehr als einige hundert Meter zurück - ein Kilometer ist schon das absolute Maximum. Am frühen Nachmittag halten sie einen langen Mittagsschlaf. Während die jungen Gorillas miteinander spielen, ruhen sich die erwachsenen Tiere aus. Oder sie pflegen den Kontakt zu den anderen Gruppenmitgliedern, z.B. indem sie einander "lausen". Wenn der Silberrücken das Zeichen gibt, ziehen sie weiter. Bei Einbruch der Dämmerung baut sich jeder ein einfaches Nest aus Ästen und Blättern. Jungtiere schlafen nachts bei der Mutter.

An easy life...

Gorillas are friendly, almost shy animals. They live in harems with an adult male as leader. These adult males are called 'silverbacks'. He is the centre of the group, is strong and healthy, but his work is in diplomacy: his main job is to prevent or resolve conflicts that are harmful to the group. In the wild, gorilla troops tend to avoid one another. During the occasional confrontation, there will be much bluffing but fighting is unusual.

Gorillas have a carefree life. They have no natural enemies and they will eat just about anything that is green in the forest. Early afternoon is siesta time, when the mature animals rest and socialise, and the youngsters play. A gorilla troop often moves only a few hundred metres during the day, a kilometre at most. At sunset, all troop members build a sleeping nest from leaves and branches. Young gorillas sleep with their mothers.

volwassen mannetjes gorilla's
gebruiken hun grote kracht maar zelden

Spelenderwijs een goede moeder

Moederschap

De grootste van alle apen begint zijn leven als een heel klein hummeltje. Na een draagtijd van 8½ maand wordt een baby'tje van amper 4 pond geboren. Een mens wordt ruwweg 20 tot 25 keer zwaarder dan z'n geboortegewicht; een gorilla (als het een jongetje is) wel 100 keer!

Gorillamoeders bevallen meestal 's nachts. De volgende ochtend trekt moeder met haar

spruit gewoon alweer met de groep mee verder. Het jong houdt zich direct vanaf zijn geboorte in de vacht van z'n moeder vast. Maar in het begin ondersteunt moeder hem wel, voor de zekerheid. De eerste maanden hangt de baby aan de buikzijde, daarna rijdt hij mee op haar rug. Gorilla-peuters klemmen zich ook vaak aan de onderarm van hun moeder vast als de groep zich verplaatst.

Lange zoogtijd

Gorilla's drinken ongeveer 3 jaar bij hun moeder. Pas als haar jongste kind niet meer bij haar zoogt, gaat een gorillavrouwtje weer op vrijersvoeten. Zo wordt zo'n beetje iedere 4 jaar een jong geboren. Voor zover bekend kunnen gorilla's tot op hoge leeftijd zwanger worden (ze kunnen ongeveer 45 jaar worden).

Baby-sit

Een moeder met baby krijgt altijd volop aandacht van de hele groep. Iedereen wil het kleintje wel even van dichtbij bekijken, besnuffelen en aanraken. Vooral de jonge vrouwtjes in de groep willen graag op het nieuwe jong passen. Pas als de baby een paar maanden oud is, vindt een gorillamoeder dat goed en mogen ze het kleintje even van haar 'lenen'.

Moederzorg moet bij apen - zeker bij mensapen - worden aangeleerd. Het is geen automatisch, instinctief gedrag. In een normaal apenleven leren opgroeiende vrouwtjes de moederzorg spelenderwijs; door de kunst van moeder en tantes af te kijken en bijvoorbeeld door te 'babysitten'.

jonge gorillavrouwtjes leren door babysitten hoe ze voor een jong moeten zorgen

jonge gorilla's drinken 3 jaar bij hun moeder

Spielend Mutter werden
Der grösste aller Affen fängt ganz klein an. Nach einer Tragzeit von 8.5 Monaten wird er geboren und wiegt kaum vier Pfund. Menschen werden etwa 20 - 25 mal schwerer als ihr Geburtsgewicht, Gorillas (Männchen) werden 100 mal schwerer!

Gorillas werden meist nachts geboren. Am nächsten Morgen ziehen Mutter und Kind gleich mit der Gruppe weiter. Das Junge hält sich von Geburt an im Fell der Mutter fest. Anfangs hilft die Mutter ihrem Jungen dabei sicherheitshalber. In den ersten Monaten hängt das Baby am Bauch der Mutter, danach reitet es auf ihrem Rücken mit. Gorillakinder klammern sich auch oft am Unterarm ihrer Mutter fest, wenn die Gruppe weiterzieht.

Muttermilch
Gorillas trinken etwa drei Jahre lang Muttermilch. Erst wenn ihr jüngstes Kind nicht mehr bei ihr trinkt, paart sich ein Gorillaweibchen wieder. Somit wird ungefähr alle vier Jahre ein junges geboren. Gorillas können bis ins hohe Alter (sie können etwa 45 Jahre alt werden) schwanger werden.

Babysitten
Eine Mutter mit Baby bekommt immer viel Aufmerksamkeit von der ganzen Gruppe. Jedes Gruppenmitglied will das Kleine aus der Nähe sehen, beschnüffeln und anfassen. Vor allem die jungen Weibchen in der Gruppe wollen gern auf das neue Baby aufpassen. Das erlaubt ihnen die Mutter aber erst, wenn das Baby ein paar Monate alt ist. Erst dann dürfen sie das Junge mal "ausleihen".

Affen - besonders Menschenaffen - müssen Mütterlichkeit erlernen. Mütterliche Fürsorge ist also nicht angeboren und weder ein Instinkt noch ein Automatismus. In einem normalen Affenleben lernen die heranwachsenden Weibchen auf spielerische Weise, wie man eine gute Mutter wird. Und zwar indem sie z.B. babysitten und dabei die Kunst der Mütter und Tanten nachahmen.

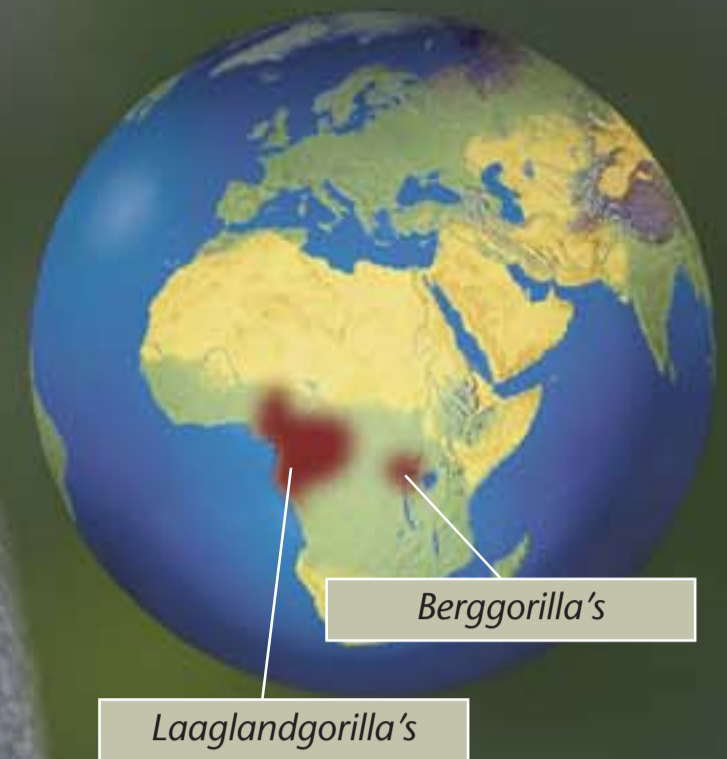
Learning to be a mother

The largest of all primates starts life as a very tiny baby. After a pregnancy of eight and a half months it is born with an approximate weight of two kilograms. While a human grows to about 20-25 times his or her birth weight, a male gorilla can be 100 times heavier than he was at birth! Gorilla females usually give birth at night. The next morning, mother and baby will have to move on with the rest of the troop, although she will get much attention and help from the other females. The baby will suckle with its mother for three years and only then will a female consider having another. This way gorilla females have about one baby every four years.

Maternal care is not an instinct in primates - and especially not in apes. It must be learned. In a normal primate life, young females learn how to take care of babies by observing the mothers and by babysitting.

De ene gorilla is de andere niet

Laaglandgorilla

Berggorilla

Berggorilla's en laaglandgorilla's
Laaglandgorilla's leven in de wouden van West en Centraal tropisch Afrika. Er bestaan verschillende ondersoorten. Oostelijk van de laaglandgorilla's bewonen de berggorilla's een klein bergachtig gebied. In dierentuinen worden geen berggorilla's gehouden. Ook de gorilla's in GaiaPark zijn laaglandgorilla's.

Bijna alles wat we over gorilla's in het wild weten is gebaseerd op de bestudering van berggorilla's. In de berg-regenwouden is wat minder ondergroei en de gorilla's zijn dus wat makkelijker te observeren. Ook de meeste filmbeelden van gorilla's laten berggorilla's zien, en geen laaglandgorilla's. Dit komt vooral omdat laaglandgorilla's in het wild moeilijker te bestuderen zijn. Ze leven in gebieden met dichtere begroeiing. Bovendien worden ze bejaagd en zijn daardoor schuw. Laaglandgorilla's trekken zich terug zodra ze mensen horen naderen.

Slecht in hun vel?
Berggorilla's leven tot op 4.000 meter hoogte. Ook in de tropen kan het op zo'n hoogte behoorlijk koud worden. Daarom hebben ze een dichte vacht, van lang haar. Vergeleken met de berggorilla's hebben de laaglandgorilla's een dunnere vacht, met korter haar. Mensen die een film met berggorilla's gezien hebben, denken vaak dat laaglandgorilla's 'slecht in hun vel' zitten. Dat is dus niet zo.

Heel verschillend, maar net zo bedreigd
Een volwassen gorilla-man weegt rond de 200 kilo, een vrouwtje ongeveer 100 kilo. Daarmee zijn ze veruit de grootste apen. Door hun grootte en kracht hebben ze geen natuurlijke vijanden. Maar ook zulke sterke gorilla's kunnen niets beginnen tegen geweren en bulldozers. Zowel berggorilla's als laaglandgorilla's worden met uitsterven bedreigd. De wouden van de laaglandgorilla's worden gekapt ten behoeve van landbouw, veeteelt en houtindustrie. Bovendien wordt gorillavlees verhandeld als exclusief artikel op de markten voor rijke mensen, in de grotere Afrikaanse steden. De berggorilla's, waarvan er nog slechts enkele honderden leven, komen alleen nog voor in een paar reservaten. Zonder de bescherming die ze daar genieten, zouden deze prachtige, imposante dieren al lang zijn uitgestorven.

berggorilla's zijn dik behaard...

Kein Gorilla wie der andere
Flachlandgorillas leben in den tropischen Wäldern West- und Zentralafrikas. Es gibt verschiedene Unterarten. Östlich der Flachlandgorillas bewohnen die Berggorillas ein kleines Gebiet in den Bergen. In Zoos trifft man keine Berggorillas an. Auch die Tiere im GaiaPark sind Flachlandgorillas.

Eigentlich basiert unser gesamtes Wissen über Gorillas im Freiland auf Beobachtungen an Berggorillas. Die Vegetation der Bergregenwälder ist nicht so dicht wie im Flachland, und somit sind die Tiere dort leichter zu beobachten. Auch Filme zeigen meist keine Flachlandgorillas sondern Berggorillas. Flachlandgorillas sind in der Natur nur schwer zu beobachten, da sie im dichten Unterwuchs des Urwaldes leben. Ausserdem werden sie bejagt und sind deshalb äusserst scheu. Sobald sie Menschen hören, ziehen sich Flachlandgorillas sofort zurück.

Haarprobleme?
Berggorillas leben bis zu einer Höhe von 4.000 m. Auch in den Tropen kann es in solcher Höhe empfindlich kalt werden. Deshalb haben Berggorillas ein dichtes Fell aus langen Haaren. Das Fell der Flachlandgorillas ist deutlich dünner. Da die meisten Besucher aus Filmen Berggorillas kennen, denken sie oft, dass die Flachlandgorillas in Zoos "Haarprobleme" haben. Keineswegs!

Zwei Arten - ein Schicksal
Ein erwachsenes Gorillamännchen wiegt an die 200kg, ein Weibchen etwa 100kg. Es handelt sich somit um die weitaus grösste Affenart. Durch ihre Grösse und Kraft haben Gorillas keine natürlichen Feinde. Aber selbst mit diesen Gaben sind sie machtlos gegenüber Gewehrläufen und Planierraupen. Sowohl Berggorillas als auch Flachlandgorillas sind vom Aussterben bedroht. Die Wälder der Flachlandgorillas werden abgeholzt für Landbau, Viehzucht und die Holzindustrie. Ausserdem wird Gorillafleisch als Luxusartikel auf Märkten für die Reichen in afrikanischen Grossstädten angeboten. Berggorillas, von denen es nur noch wenige hundert gibt, kommen lediglich noch in ein paar Reservaten vor. Ohne die Schutzmassnahmen, die dort gelten, wären diese wunderbaren Tiere längst ausgestorben.

All gorillas are not the same
Almost everything we know about wild gorillas is based on studies of mountain gorillas. These live in the relatively open cloud forests of a few high mountain ranges in East Africa, where they can be observed quite easily. Lowland gorillas occur in the densely vegetated lowland rainforests of West-Central Africa. It is almost impossible to study them there, although a few places have been found where they feed in open areas. Virtually all gorillas in zoos are lowland gorillas. They can be distinguished from mountain gorillas by their coat and the shape of their skull.

Very different but equally threatened
Gorillas are the biggest and strongest of all primates, but even they are defeated by chainsaws and guns. The current demand for bushmeat is a grave threat to all rainforest primates. The mountain gorillas have also been hunted in the past, but they have suffered more from habitat destruction. Only strict protection of the remaining groups has prevented their extinction.

... laaglandgorilla's hebben een veel dunnere vacht